

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

VEU DE LA PLANA

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló al mes 0 25 ptas.
Fora, trimestre 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
COLON, 17 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen los originals, encara que no
se publiquen

Presentació

A tots saludem en molta reverència.

Get això anem a dir unes paraules. Som un estòl de gent jove que fa poc deixarem les besoroles y ara mamprem-nem tasea mes pedá. Guantnos al moviment general de ansia de vida millor, volém dedicarnos a la continua defensa de la cultura regional, de tota classe de interessos valencians, hui tan desciudats. A tots eridem perqüe tots nos fan falta. En molts tindrà un apoyo y una defensa el obrer de la ciutat y del camp; el obrer intel·lectual y tots aquells que senten en son pit idees nobles y tinguin ardenta sed de justicia.

En especial, preguem a la «Prensa», que nos considere com a germana mes giqueta pero... que ya pot soltarse de la mà.

A tots saludem en molta reverència.

La Redacció.

Los nostres ideals

Viure, resurgir tornar a ser los valencians dins d'Espanya lo que son la nostra Nació Valenciana en la quinzena centuria dins la grand Confederació Aragonesa, es a saber; lo Verbelocent y lo Cervell director, es a lo que nosaltros aspirem. Volem y designem, dit en altres paraules, lo Renaixement de la grand família valenciana, del grand poble valencià. Los que ací nos conguem y acaronem dins d'aquesta societat que diem regionalista, com podriem anomenar autonomista onacionista, portem al cor empeltat l'amor a la nostra Terra, y l'odi africà al Centralisme; convenguts que d'ell bròllen lo decaiment de la nostra raça y l'an-

mia moral del nostre poble.—Creem fermament que la nostra història nacional fon interrompuda en lo sigei XVI per la unió de la Nació Valenciana juntament ab ses germanes Catalunya y Aragó a la Nació Espanyola; perque aquella dita unió no son feta de la manera democràtica qu'era us y costum en la nostra Terra, y de qu'en son bon exemple lo memorable consell de Casp; siné que son feta d'una manera arbitrària, sense mes pactes y condicions qu'el dret de cuixa representat pel casament de Fernan ab Isabel la de Castella. Per aqueixa unió feta d'una tan malastruga manera son possible als «malencolichs» Austries atentar primeralement contra lo nostre poder judicial, y tot seguidament introduir en les nostres terres la funesta Inquisició, que pronte havia de matar la tolerància religiosa qu'en elles havien establít lo rey Jaume y sos descendents, menant los destins gloriós del nostre poble y de la nostra raça a la anulació covada per l'anemic, arguellat y deprimit regnat de l'imbecil Carles II l'embruixat.

Felip V lo primer dels Borbons y les mes grand enemicos qu'ham tengut los valencians, a titol de conquesta y ajudat pels castellans clavà lo punyal de misericòrdia en mig del cor de la Patria Valenciana; suprimint les nostres llibertats forals, qu'havien fet del poble valencià hu dels mes frachs y progressius del mond; lligantmos al carro del centralisme castellà.

Nosaltros los qui formem aquesta Societat, conscients de la nostra missió en la història, pretenem bandejar lo Centralisme de la nostra Terra; infiltrant les idees autonòmiques al cor de la juventut estudiosa lliure y conscient, creant y fomentant la cultura casolana, sana y laboriosa, en oposició a la flamenca y sema que nos ha portat lo centralisme. Asperem a que la nostra llengua vernacular sigasola la parlada en la nostra llar; pels nostres camps y en les nostres viles; que siga ensenyada en les escoles publiques; en los instituts y universitats de la Regió; y que la educació y cultura del poble valencià vajen orientades, no cap al Centre format de races hidalgues, pero molt decadents y endarrerides; sinó cap a les nacions mes avangardadas d'Europa y Amèrica que consumixen los nostres productes y ab les quals no sols volem sostindre y eixampliar l'intercanvi econòmic, sinó que també l'espiritual iniciat y sostenyt per lo nostre gran filosof Vives en los països del Nord d'Espanya, y per lo nostre excels poeta Ausiàs Marcà en Italia allá en la mes floreixent època de la gloriosa Nacionalitat Valenciana.

Seguint aquestes orientacions la nostra Societat qu'aspire a ser lo centre y lo niu amorós de tots los joves y homes que sénten amor per l'estudi y per l'enaltiment de la raça, ha establít ya classes de llengua valenciana, an-

glesa y francesa y se prepare para estableix d'alemany y d'italià, tant tort les necessitats ho demandaran.—A les anteriors classes de llengües hi seguirán en lo prop vinent curs classes d'història y de geografia de la regió valenciana. Si uniu a totes aquestes esperances (algunes de les quals, estan en via de realisació) la calor fraternal y apoyo qu'en aquest Centre de cultura hi han de trobar totes les manifestacions del geni dels nostres artistes, convendreu en que les nostres aspiracions patriòtiques ab l'adjutori de Deu tindrán pronta bella y falaguera realitat.—Però al fer lo resum dels nostres treballs y aspiracions tenim grand interès en desfer un gros érror.—Volem que la gent entenga com no ha entès dasta ora que al parlar de cultura valenciana, la nostra llabor no se limitarà a les reivindicacions ètniques o històriques. Sabem que aquestes han de precedir a les econòmiques; però estem fondament convenguts de que tot ideal de cultura y tota aspiració de autonomia y llibertat d'un poble deuen vindre acompañades y fonamentades de la sólida base de son benestar econòmic; perque si es cert l'afòrisme llatí: «Mens sana en corpore sano» aplicat al individuo hu es tant mes aplicat als pobles, perque los pobles famolenchs son pobles adormits y anèrichs que ténen lo cervell grosser y que en absolut careixen de voluntad y de conciencia.—Los valencians estem ab motiu enorgullits de l'avans de la nostra agricultura; avans degut al nostre propi esforç y en lo qual no hi te art ni part lo govern central, que no mes mos servix d'estorb; perque los delegats ací sols poden vindre a aprendre; may a ensenyar.—Però les tristes actuals circumstancies per què passee Europa, mos demostren quant quant brévol y fluixa es la situació econòmica d'un poble quand ronegament està fonamentat sobre l'agricultura. Un aconteiximent anormal qualsevol te prou força pera esclaparla y desferla.—Los pobles masclers que tindrán alé pera mantindre les lluites econòmiques, que s'avehinien, deuen demanar sa plaça en lo cam de la industria. Lo poble que mes química sabrà, lo qui millors màquines sabrà construir y lo que millor aplicació sabrà fer d'aquestes màquines a la transformació de les primeres matèries, serà lo qui triunfarà en la lluita de l'esvenedor.—Associem, puix, les aspiracions de reivindicacions ètniques y autonòmiques a les del progrés de les industries en Castelló primer; en los pobles tots de la regió valenciana seguidament, y vorem pronta figurar al nostre poble en lo concert dels pobles mundials, en lo lloch preferent que li pertoque per la sutileza de son enginy posada de relleu en la creació de ses obres artístiques que figuren entre les mes belles y espirituals de mond.

GAETÀ HUGUET.

LA PROVESO DE LA MADALENA

*Este dia tan hermos,
Que socàrra 'l Sol la esquina
Lluint tan magestuos
En lo ceatje blavos,
Eus diu qu' es la Madalena.*

*Son les sis: ja en los carrers
La gent ha fet gran muntó.
Els balcons semblen rosers;
Tots se mostren matiners
Per vore la proveso.*

*Ja la campana María
Ab son batallar joiiu,
Promou gran algarabía;
Y en son cridar d'alegría,
Ve la proveso! mos diu.*

*Els guardes del cam, primer,
Ab la carabina al braç;
Precedits per los macers
P'us serios que doncainers,
Son los primers qu' obrin pas.*

*Van seguint els shorfenets,
Portant cadaescú sa canya;
Tan ansiosos els pobrets,
Qu' es veu estan desinquietos
D'alpiegar a la montanya.*

*En mig d'estos, l'escola
Ab la interna arrastróns,
Que tansisquera ilum fa,
Pues que la porte apaga
Per no gastar canelons.*

*Tras del escola, seguís
En dos ringeres lo ciero,
Vestint de sobrepeix.
Y de sons caps sobreis
De teula, lo gran sombrero.*

*També de pontifical,
El Prest en lo centre va
Lluint la capa pluvial;
Portant la tradicional
Reliquia, presa 'n la ma.*

*Per fi, ja los alguacils,
(No els he vist mai sonrigent)
Obrin lloch a los edils,
Que fent cortesies mils
Van saludant a la gent.*

*Al front l'Alcalde major:
Portant a esquerra y... a dreta,
U y altre Gobernador,
Com presidencia d'honor
Qu' es la nota mes completa.*

*Y sarma gran tremolina,
Algarabía y soroll,
Cuant en la plaça Agustina
Los guardes, sa carabina,
Van disparant d'hasta 'l toil.*

*Seguís la proveso al dret
Sens pegar cap tropessó,
D'hasta San Roc de Canet
Aon almorsen, fan traguet.
Y proseguís la excursió...*

FRANCESCH ALLOZA.